

א) לקמן קט; ב) ו' לעיל
ג) ע"ג; ד) ז' ז"ל
ה) ש"ב; ו) ז"ל לטובה
ז) ז"ל לטובה

תורה אור השלם
1 והארץ לא תכזב
לצמתת פי לי הארץ פי
גרים ורושבים אתם
עמדי: ויקרא כה כג

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא ע"א.

עין משפט
נר מצוה

לרכוב שאני. שמה תפול תחתיו בגשר או שתשליכנו בלחת הפחמים: ואין לו עליו. אין לשוכר על המשכיר: אלא סרעומת. שהשכיר לו חמור כחוסה: דשיח למיגר. מולא חמור אחר כאן לשכור: אם יש בדמים. של נבילה: ליקח. זו חמור כל שהוא: יקח. ושילוס

HebrewBooks.org © Mazon Publishers. No commercial use allowed.

דברי ר"ש בן אלעזר שהיה ר"ש בן אלעזר אומר אם בדרך הילוכה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא חייב להעמיד לו חמור ומי מצית מוקמת לה כר"ש בן אלעזר והא קתני רישא השוכר את החמור והבריקה או שגשתתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו ר"ש בן אלעזר אמר השוכר את החמור לרכוב עליה והבריקה או שגשתתה חייב להעמיד לו חמור אמר רבה בר רב הונא לרכוב עליה שאני אמר רב פפא יוכלי וזוכית כלרכוב עליה דמי אמר רבה בר רב הונא אמר רב יהושכר את החמור לרכוב עליה ומתה לו בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אי דשכיח לאגורי תרעומת מאי עבידתיה אי דלא שכיח לאגורי אגרא בעי למיתב ליה לעולם דלא שכיח לאגורי ומשום דאמר ליה אילו בעית למיתב עד הכא לאו אגרא בעית למיתב היכי דמי אי דא"ל חמור סתם יהא חייב להעמיד לו חמור אחר אי דא"ל חמור זה האם יש בדמיה ליקח יקח לא צריכא בשאין בדמיה ליקח אם יש בדמיה לשכור ישכור רב לטעמיה דאמר רב לא מכלינן קרנא דאתמר השוכר את החמור ומתה לו בחצי הדרך אמר רב אם יש בדמיה ליקח יקח לשכור אל ישכור ושמואל אמר יאף לשכור ישכור במאי קמיפלגי רב סבר לא מכלינן קרנא ושמואל סבר מכלינן קרנא מיתבי ^ב יבש האילן או נקצינ שניהם אסורין בו כיצד יעשה ילקח בו קרקע והוא אוכל פירות והא הכא כיון דכי מטי יובל קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא הכא במאי עסקינן דובין ליה לשיתין שנין דאמר רב חסדא אמר רב קטינא מנין למוכר שדהו לששים שנה ושאני חוזרת ביובל שנאמר והארץ לא תמכר לצמיתות מי שאין שם יובל נצמתת יש שם יובל אינה נצמתת יצתה זו שאע"פ שאין שם יובל אינה נצמתת סוף סוף לבי ממו שיתין שנין קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג ה"נ מסתברא דאי סלקא דעתך בזמן שהיובל נוהג ומכלינן קרנא נצלחיה לציבי ונשקליה אי משום הא לא קשיא זמנין דשלמו שני משכנתא מקמי יובל אי נמי דמטו ליה זווי ופריק לה ארבע וחמש שנין מקמי יובל ת"ר השוכר את הספינה וטבעה לה בחצי הדרך ר' נתן אומר האם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן היכי דמי אילימא בספינה זו ויין סתם אם נתן אמאי לא יטול וינימא ליה הב לי ספינתא דאנא מיייתנא חמרא אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן

אילן עד הכא בעית למיתב לאו אגרא בעית למיתב. תימה דהשתא מיהא דלאו עד הכא צע למיתב למה יתן לו שכר דהא דקאמר לעולם דלא שכיח לאגורי היינו לפי אונן דמיס ^א שהשכיר מזה אבל צטפי פורתא ימלא ^ב להשכיר והרי נהנה במה שבא עד כאן לכך נותן לו חצי שכרו ואין צריך לפחות המשכיר משכרו מה שזה נותן עתה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוא אנוס א"כ כגון שיוכל למכור סחורתו במקום שמת החמור וירוחב צה ויש קוחרים הרבה שאין מציאין סחורתן אלא עד כאן לכך יתן חצי שכרו: ואם יש בדמיה לשכור ישכור רב לטעמיה. ה"מ לשניי דלין בדמיה לשכור אלא רוב פעמים יש בדמיה לשכור והאמת משני ליה והא דאמר בסוף פרק השואל לקמן ^ד קא. אי דאמר בית זה ונפל אודא לה ולא אמר אם יש בדמיה לרכ ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור ישכור דהתם אין הבית עומד לימכר אלא להסוף עליו ולחזור ולבנותו כבתולה וכיון דא"ל בית זה ונפל אין למוכרו וגם לא קבל עליו להסוף יאיה צננין בית זה אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור זו כל זמן שיוכל וכי נפל אודא אבל חמור שמת אין עומד אלא למכרו בדמים ולכך יש בדמיה ליקח יקח לשכור ישכור: וזהו הכא דבי מטי יובל. ולגרימא גופא א"ש אע"ג דהשתא נמי דליקח הקרקע קרי כליא קרנא מ"מ נפקא מינה ללוה דלא לילח לציבי דזמנין דשלמי ימי משכנתא מקמי דלימטיה יובל או איתרמי ליה זחי ופריק ואכיל תרתי או תלת שנין קמי יובל אבל לרכ דאמר לא מכלינן ליה קרנא קשה ליה דמ"מ כליא קרנא כיון שלכופו לא תשאר הקרקע ביד הלוה: במוכר שדהו אם שנה. קס"ד כיון דלזמן ארוך כ"כ מכר לו לא תשיב כליא קרנא: אילימא ביין סתם וספינה זו אם נתן אמאי לא יטול י"מ איה הב לי ספינתך ואנא מיייתנא חמרא. לא מצינא אם לא נתן שלא יתן דקמתי אלא אפילו אם נתן כבר יחזור ויטול כיון שזה יכול להביא יין והמשכיר אינו יכול להביא ספינה זו שהתנה ולא דמי להא דאמר לעיל אילו עד הכא בעית למיתב כו' דהתם מהני ליה שיוכל בקל ^א להשכיר מכאן עד מקום שירצה או למכור אם סחורה כדפרישית לעיל אבל הכא לא שייך למימר הכי שהיין נטבע ומה ימכור אבל אין לפרש דהכי פריך אמאי לא יטול שכר חצי הדרך שלא הלך עדיין אבל שכר חצי הדרך שכבר הלך ינחא ליה שלא יטול דא"כ הא דקתני אם לא נתן לא יתן דמשמע שלא יתן כלל אפילו שכר חצי הדרך ה"ל לאקשווי אמאי לא יתן כלל:

מד א ב מיי פ"ה מהל' שכיכות ה"א ועי' בהשגות ובמ"מ סגן עשין פט טו"ש"ע ח"מ ק"י ע" סעף 6:
מה ג מיי שם הלכה 3 ועיין בהשגות ובמג"מ טו"ש"ע שם סעף 6:
מז ה ו מיי שם טור וש"ע שם סעף 3:
מח ז מיי פ"ה מהל' שמיטה ויובל הלכה 3 סגן לארין ערה:
מט ח מיי פ"ה מהל' שכיכות הלכה ג סגן עשין פט טו"ש"ע ח"מ ק"י ע" סעף 7:
נ ט מיי שם טו"ש"ע סעף 3:

אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יטול אלא אפילו לא נתן יש לו לתת כל השכירות שהרי קנה המשכיר כל השכירות צמיתות השוכר את הספינה כיון שזמון המשכיר לקיים תנאו או אפילו בלא משיכה כיון שמשכיר יכול לקיים תנאו ושוכר אינו יכול לקיים א"כ מולו גרס והוי כחוזר בו ויתן לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטול וקשה דאמאי יתן לו כלל מחצי הדרך שלא הלך אפילו כפועל בטול כיון שאיעבו אונס הא אמרינן לעיל ^ד ק"ג. היכא דהשוכר אנוס דאתא מיטרא דא"ל להשקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל אונס שאיעבו לבעה"ב שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדינתא ליה הא דקתני אם נתן לא יטול דמשמע אם נתן כל שכרו לא יטול כלל ומירץ ריבין דלעיל שהפועלים לא אצדו כלום רק שנתבטלו אין נותן להם כלום אבל הכא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטול מיהא אית ליה כיון שזמון לקיים תנאו: